

Vattenkriget i Skarpnäck

eller om bagarna som namngav Bagarmossen

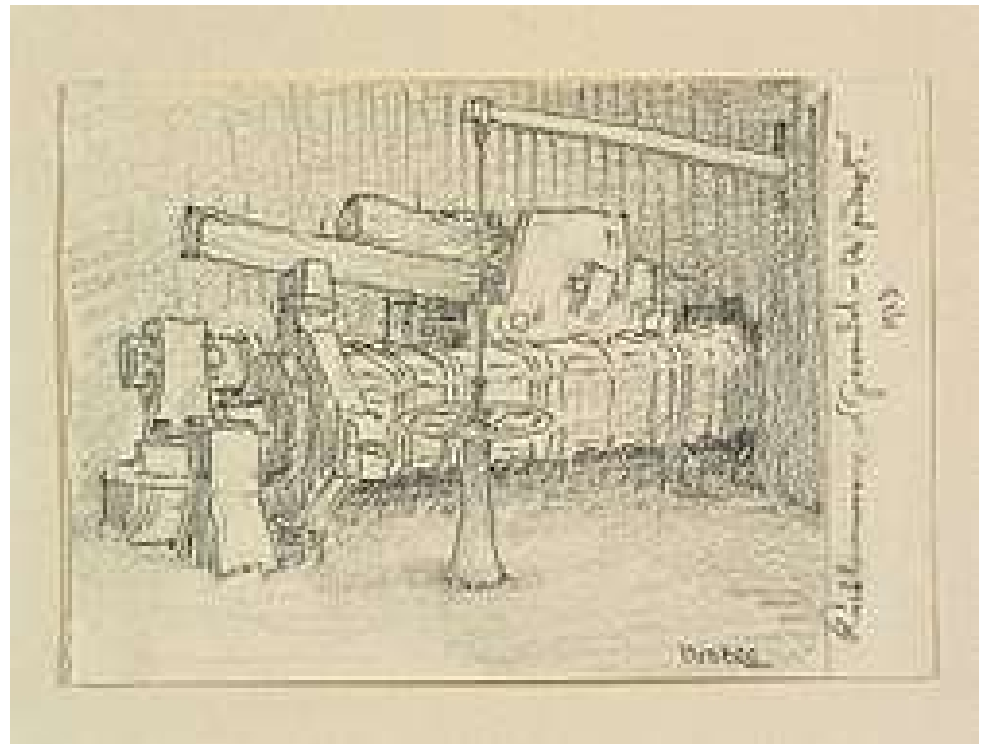
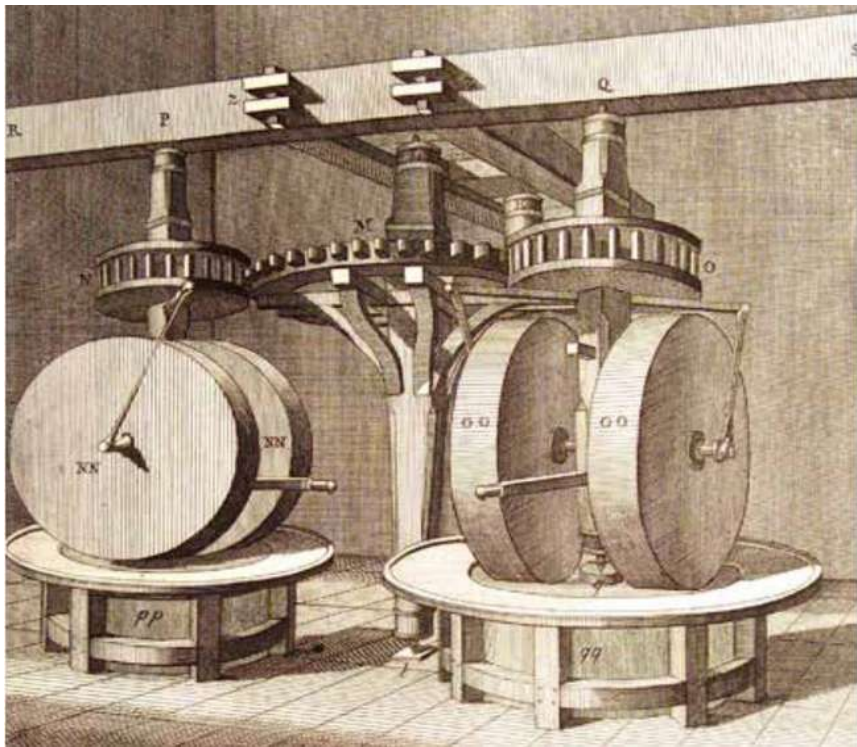
18 februari 2018

Nätverket Skarpnäcks Hembygd

Anders Wennersten

Nacka kvarn 1940

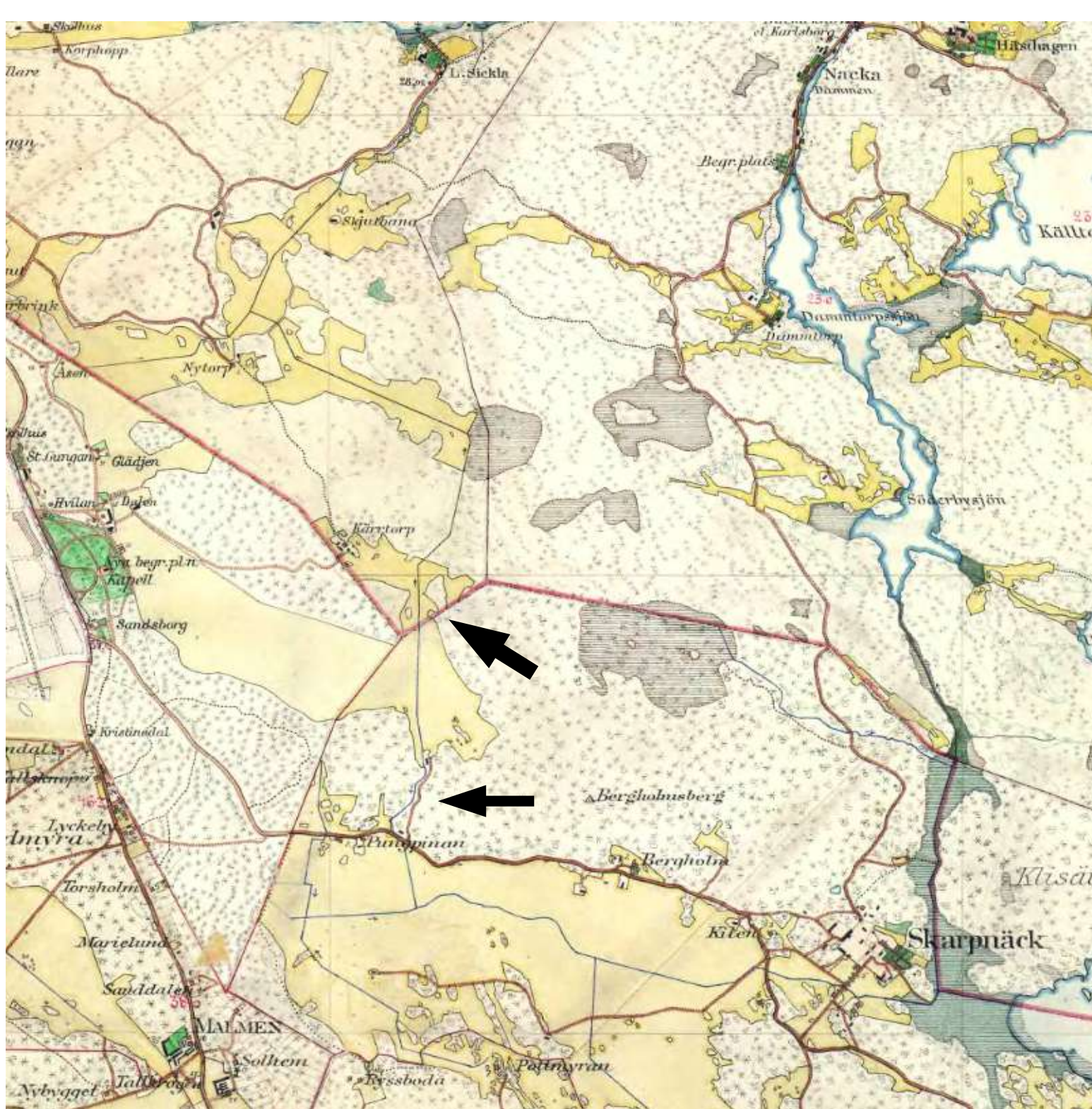

Trafik över Emågatan omkring 1950.

1747 (1680?)

Första gången Pungpina mosse och utdikningar nämns är i ett rättsfall från 1711 där färgaren Westman, arrendator av Lilla Sickla, klagade att grevinnan Bonde vid Tyresö/Skarpnäcks Gård från 1703 låtit dika sankmarkerna ner mot Pungpinan, vilket minskat vattenflödet förbi Lill-Sickla och kvarnstället där. Häradsrätten ansåg skadan skulle mätas, men sedan finns det inget mer om denna historia dokumenterat.

Riksrådet Palmfeldt (född 1680) hade låtit utföra en stor och djup grav för att avtappa denna mosse.

Det grävda diket från Pungpina mosse till Skarpnäcksfältet

1756

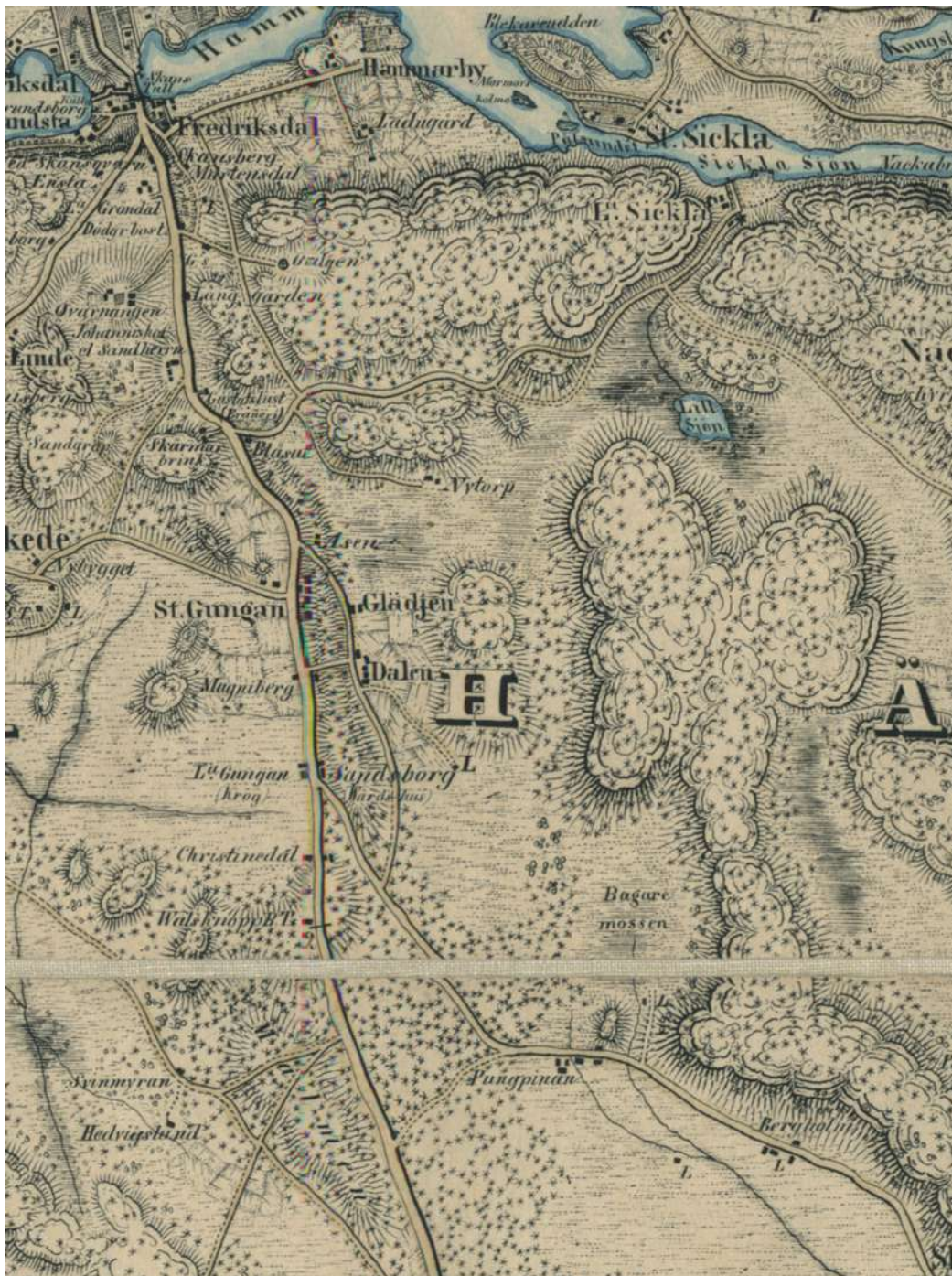

Gräv- och utdiktningens arbeten fortsatte på 1780 talet av hovbagare Nils Lychous och klädesfabrikanten vid Barnängens fabrik, kommerserådet Carl Gustaf Apiarie som vid denna tid arrenderade Pungpina mosse. Även Lychous svåger bagaråldermannen Johan Röhl var troligtvis inblandad. Huvudgraven söderut från dagens Kanslersväg. Man utförde också stora grävarbeten på Skarpnäcksfältet och sprängningar för att detta vatten skulle rinna mot Älten (Ältasjön) och inte Flaten. Det fanns vissa tider en hålldamm för att säkra vattenrinningen mot Ältasjön. Lejda dalkarlar grävde diken. "Detta utlopp gifver höst och vår mycket watten som flyter berörde grafvar och dike igenom ned till Älten vid Skarpnäs . . . till Nacka stordam. Till att hålla detta wattnets hastiga strykande wårtiden något tillbaka . . . är vid Pungpina mosses utlopp en hålldam oundgänglig, hwilken ock nu med några dagswerken blifver förbättrad."

Från den 1 juli 1789 finns ett kontrakt som säger "den utur Pungpine måssen inrättade wattenutsläppning och graf alltid förhållas skall som uti salubrefvet 18/4 1761 stadgat och förhållet är".

1846

Redan 1814 lät ägarna till Skarpnäcks gård för att få mindre vattensjuka och översvämmade marker "medelst en djup graf öfver Skarpnäs åkrar och ängar afleda det betydande marvatten som förut i alla tider gått . . . till Ältasjön . . . , men genom berörda nu under arbetet warande graf föres en helt annan väg åt sjön Flaten . . .". Detta arbete överklagades till landshövdingen av ägaren till Nacka Ström och arbetet stoppade för denna gång. Från 1866 fortsätter detta processande då ägaren till Nacka drog den ny ägaren till Skarpnäcks Gård, Neümuller, inför K. Bef:de då han "utan någon dertill på förhand i behörig ordning förvarfvad rättighet låtit gräfva att sammanbinda två förut befintliga afloppsdiken, af hvilka det ena hade sitt utlopp i sjön Flaten och det andra i sjön Älten, så att denna nya graf är 8 tum djupare än det äldre diket, där också en fördämning 6 tum hög byggts" Även denna gång "vann" ägaren till Nacka Ström men på kartan från 1871 så ser man ända att det är det nya diket som gäller. På en karta från 1864 finns båda dikena med. Processandet avslutades först 1889 då Neumüller köpte Nacka Ström som då inte längre var kommersiellt intressant (ångmaskiner, dåligt med vatten i strömmen).

1930

